

ZAŠTITA INTERESA PRIVATNE PRAKSE

Uvodni komentar: Ivan Gabrilo, dipl. iur.

[*\(gabrilo@upz.hr\)*](mailto:gabrilo@upz.hr)

I dalje je prijedor kojim je izložen zdravstveni radnik privatne prakse uključen u Mrežu JZS u konfrontaciji sa svojim zdravstvenim radnikom SSS glede obračuna plaće, u smislu, da li i on ima pravo na dodatnih 4 % dodatka na plaću uz 8 % za teže uvjete rada, kako to ostvaruje zdravstveni radnik na radu u javnom sektoru zdravstva?

Uvodne napomene

Evidentno je, da subjekti zdravstva koji su uključeni u Mrežu JZS posluju u dva različita vlasnička područja – javno, tj. subjekti u vlasništvu Države i županija – i privatno, koji su u vlasništvu domaćih/stranih pravnih ili fizičkih osoba.

Bitno je naglasiti, da su javni subjekti osnovani sa svrhom/ciljem pružanja zdravstvene zaštite za trajne društvene potrebe prema statusu/djelatnosti koju obavljaju, bez obzira na financijski/gospodarski rezultat poslovanja, dok su drugi – privatni subjekti, osnovani s namjerom stjecanja gospodarskih koristi.

Na navedena načela nadovezuje se i slijedeće, a to je, da gubitke u poslovanju svakog subjekta/“pokriva-sanira“ snosi osnivač/vlasnik subjekta. To znači, za javne subjekte Država, odnosno županija. Za privatne subjekte sam subjekt svojom ukupnom financijskom imovinom (novac i druge pokretne/nepokretne vrijednosti). Ako takva imovina privatnog subjekta nije dovoljna za pokriće nastalog gubitka, razliku nepokrivenog gubitka pokriva privatni subjekt iz svoje posebne – obiteljske imovine (solidarna i neograničena odgovornost).

Privatni subjekt, u takvim opisanim situacijama proglašava bankrot – stečaj – likvidaciju. Javni subjekt može proglasiti stečaj i likvidaciju, ako to ocijeni njegov osnivač, nakon što je utvrdio da VIŠE ne postoji trajna društvena potreba za obavljanje njegove djelatnosti/područje djelovanja i nakon što je POKRIO nastali gubitak prema vjerovnicima za dospjele a nepodmirene tražbine.

Međuzavisnost troškova i prihoda = uvjet bez kojega se ne može

U takvim okolnostima poslovanja, osnivač svakog subjekta utječe svojim aktivnostima na poslovanje svog subjekta kojima direktno/indirektno utječe na vrstu i opseg svakog troška i ukupne troškove poslovanja. U strukturi troškova, znano je, da su troškovi za zaposlene zastupljeni sa najvećim postotkom (više od 50 %).

Za javne službenike = zaposleni u subjektima javne službe, pa tako i zdravstva, Država je donijela poseban Zakon o plaćama u javnim službama, izuzimajući na taj način u domeni plaća i materijalnih prava radnika primjenu Zakona o radu (ZOR-a).

Na temelju gore navedenog Zakona o plaćama u javnim službama, Vlada RH i Sindikati javnih službi sklopili su Kolektivni ugovor o plaćama u javnim službama, a Udruga privatnih poslodavaca u zdravstvu i Sindikat radnika na radu u privatnoj praksi Kolektivni ugovor na temelju ZOR-a.

ZAKLJUČAK 1.: Kolektivni ugovor za javno zdravstvo u domeni plaća utvrdio je načelo određivanja plaća prema zvanju i položaju, a prema mjerilima i kriterijima iz KU. Jedan od elemenata KU su koeficijenti za izračun plaće utvrđen prema zvanju i znanstveno-nastavnim naslovima, koeficijenti koji se množe sa osnovicom u kn, koju propisuje Vlada RH.

Utjecaj HZZO-a na poslovanje svojih ugovornih subjekata

Svi subjekti javnog zdravstva aktom osnivanja uključeni su u Mrežu JZS, pa su slijedom toga automatski i ugovorni subjekti Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). HZZO je na osnovi Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, kao državni osiguravajući zavod u području obveznog zdravstvenog osiguranja, svojim općim aktima propisao način vrednovanja rada svojih ugovornih subjekata. HZZO je utvrdio sličnu metodologiju izračuna vrijednosti rada zdravstvenih subjekata prema KU, tj. radnika javne zdravstvene službe, tj. koeficijent kao relativni izraz vrijednosti rada osobe tog i tog zanimanja i osnovicu za izračun baznog iznosa, nazovimo ga kalkulativne plaće. Za zdravstvene

radnike uključene u normativ kadrova/usluga /vrijednost programa ili ..., npr. za radnike VSS, HZZO je utvrdio 2 različita koeficijenta, jedan za VSS bez specijalizacije, a drugi koeficijent ZR sa specijalizacijom.

U praksi, zdravstveni subjekti javnog zdravstva reproduciraju veće troškove za zaposlene u odnosu na prihod ostvaren od HZZO-a, jer su im troškovi VEĆI za razliku koeficijenta za VSS radnike u obračunu i isplati plaće, od prihoda, za isti trošak, koji je u vrednovanju rada koristio HZZO

Kao što je navedeno u prethodnom izlaganju, Uredbom Vlade o koeficijentima za izračun plaća u javnim službama, utvrđeni su koeficijenti za znanstvena i nastavna zvanja, kojima se povećava bazni koeficijent specijaliste, dok je koeficijent HZZO-a, kao parametar za kalkulaciju utvrđen samo do razine specijaliste/zanimanje

ZAKLJUČAK 2.: Iz navedenih razloga, logično je, da se u poslovanju javnih subjekata iskazuje razlika većih troškova za zaposlene u odnosu na prihod ostvaren od HZZO-a za ugovoreni program rada. S obzirom da su drugi troškovi poslovanja, uvjetno rečeno zadani (doduše bez obračuna amortizacije, bez obračuna troškova investicijskog održavanja, bez ukalkuliranih sredstava za razvoj i..., jer zdravstvenom subjektu osnivač osigurava sredstva za razvoj, kupnju opreme, investicijsko održavanje i..., sve na teret svojih posebnih/proračunskih sredstava), veći troškovi za zaposlene „guraju“ ostale troškove izvan ostvarenog prihoda odnosno „guraju“ ZU u gubitak poslovanja. Privatni zdravstveni subjekti, jer primjenjuju iste cijene koje kalkulira HZZO za svoje ugovorne partnere, ostaju prikraćeni u prihodu za pokriće navedenih troškova (kupnje opreme, investicijsko/tekuće održavanje, obračun amortizacije za realizaciju kupnje rashodovane/amortizirane opreme, opreme za razvoj i...)

Da bi se osigurali od mogućnosti smanjenja plaća zbog nastalog gubitka u poslovanju i zbog obveze plaćanja dospjelih a nepodmirenih obveza prema dobavljačima, pa i na teret sredstava za plaće, Sindikati javnih službi i Vlada RH ugradili su u Kolektivni ugovor mehanizme da do toga neće/ne može doći

Naime, u članku 1. Kolektivnog ugovora ugrađena je odredba, koja po prilici glasi: „Ako troškovi za zaposlene u ukupnom prihodu subjekta javnog zdravstva, kojeg obvezuje KU budu veći od 50 %, razliku većih troškova za zaposlene pokriva Država iz proračuna“.

Na taj način, „zacementiran“ je odnos da trošak za plaće = zaposlene može u ukupnom prihodu biti zastupljen i sa većim postotkom od 50 %, a da to neće imati utjecaja na visinu obračunate/isplaćene plaće prema zvanju i položaju, iako je subjekt registrirao GUBITAK u poslovanju.

Rezultat takvog poslovanja javnih subjekata zdravstva je gubitak u poslovanju i prijenos tog/takvog gubitka na osnivača – JAMCA – tj. Državu/županiju (cca 1,5 milijardna kn/godinu).

- **Suprotno, pravno/faktično stanje u privatnom zdravstvu**

Suprotno, privatni zdravstveni subjekt mora voditi poslovanje, balansirajući između prihoda i troškova do tzv. pozitivne nule, tj. poslovanje bez iskazanog gubitka. Svaki privatni zdravstveni subjekt zna, da je on i svojom obiteljskom imovinom JAMAC za poslovanje subjekta kojeg je on osnivač i vlasnik (iako Zakon o z s izrijekom ne propisuje takvo jamstvo, npr. na zdravstvenog radnika privatne prakse – ZRPP – kada on registrira gubitak u poslovanju, u ovršnom postupku primjenjuju se pravna pravila propisana za obrt – plijeni se i njegova posebna imovina – jer je ZRPP, prema poreznim propisima razvrstan u istu grupu poreznih obveznika tj. „obrt i s obrtom izjednačene djelatnosti“).

Razlozi iz prethodnog stavka uvjetovali su, da u domeni plaća za radnike privatnog poslodavca važi ZOR i Kolektivni ugovor donijet na temelju ZOR-a

Kolektivni ugovor za djelatnost privatnog zdravstva materiju plaća razradio je prema uvjetima stjecanja sredstava za pokriće plaća, sve u sklopu materijalno – financijskog/životnog načela „međuzavisnosti troškova i prihoda“.

Plaća prema odredbama takvog Kolektivnog ugovora utvrđena je za radno mjesto i rezultat rada na radnom mjestu, kako to propisuje članak 90. ZOR-a, da bi obračunata/isplaćena plaća dobila karakter „primjerene plaće“. Primjerena plaća prema definiciji iz ZOR-a je plaća koja se obračunava za jednaki rad, ne, kako je to za javne službenike utvrđeno Zakonom/KU – plaća prema zvanju i položaju = fiksna plaća.

Zato se, za primjenu Kolektivnog ugovora za privatno zdravstvo, vezano za primjenu članka 90. ZOR-a naglašava, kada se ističe razlika prema primjeni KU za javno zdravstvo, da plaća radnika na radu u privatnom zdravstvu zavisi o ekonomskoj snazi poslodavca. Jedno od mjerila za obračun/isplatu

plaće je i ostvareni prihod poslodavca koji se uspoređuje sa kalkulativnim prihodom, koji u pravilu ovisi o visini ostvarenog iz razmjene rada ZRPP/ZU – ugovornog subjekta HZZO-a - kako taj prihod ovisi o kalkulaciji HZZO-a za standardni tim , odnosno više, odnosno manje od propisanog iznosa za standardni tim. U tom slučaju, obračunata plaća radnika može biti veća, ali i manja od izvedene plaće prema mjerilima za izračun tzv. kalkulativne plaće. Plaća se mijenja zavisno o promjenama u ekonomskoj snazi poslodavca. Plaća nije fiksna, ona je akontacija ukupne plaće/porezno razdoblje.

Zaključak: Makar subjekt javnog zdravstva i privatni subjekt, kao ugovorni subjekti HZZO-a realiziraju primitke prema uvjetno rečeno istim pravilima HZZO-a, u realizaciji i posljedicama takvog odnosa, imaju dijametralno suprotni položaj, koji utječe na rezultat njihovog poslovanja.

Rizici na strani ZRPP

Iz navedenog razloga ZRPP uključeni u Mrežu JZS nisu svjesni svoje pozicije i rizika poslovanja izvan statusa člana Udruge, jer ih na taj način isključuje primjena KU, PA TIME I za sve rizike iz poslovanja i odnosa prema zaposlenom radniku/radnicima (primjenom članka 194. ZOR-a, KU može primijeniti samo član Udruge i to samo onaj kojeg je primjenom članka 201. istog ZOR-a Udruga upisala u Registar članova koji vodi Ministarstvo rada i mirovinskog sustava).

Zaključak: Privatni zdravstveni subjekt uključen u Mrežu JZS sa istim uvjetima poslovanja koje diktira HZZO posluje neravnopravno, u odnosu na javni zdravstveni subjekt, ne samo iz razloga jer posluje u drugom vlasničkom području, a u okviru ustavnog načela iz članka 48. Ustava RH (jamči se pravo vlasništva, vlasništvo obvezuje), mora, ako želi poslovati u sastavu Mreže JZS poslovati kako je u ovom komentaru opisano kao razlika poslovanja subjekta javne službe i subjekta privatnog zdravstva. Da bi to mogao, imao zakonsku zaštitu iskazane različitosti, koja se na svakom koraku osporava, mora biti član Udruge, da bi mogao primjenjivati na odnose prema radniku ZOR i Kolektivni ugovor (u sporovima između radnika i ZRPP člana Udruge, sudovi/odvjetnici traže od Udruge odgovor/potvrdu da je imenovani član i ako je, od kada je član Udruge, da bi se u sporu mogle primijeniti odredbe Kolektivnog ugovora).

Pitanje člana:

Poštovani gosp. Gabrilo ,

Lijepo bih Vas molila da mi napišete kako točno izračunati plaću za djelatnike SSS i VŠS ,posebno me zanima koliko mora biti % za teže uvjete rada.

Ponukalo me to što stalno slušam djelatnike kako pričaju da imaju manju plaću u odnosu na bolnice za istu spremu i posao u lab.

Da li postoji i u čemu je razlika htjela bih to jednom zauvijek razjasniti i sebi i njima pa molim za pomoć .

Unaprijed Hvala i lijepi pozdrav i ugodan godišnji

A.N., mag.med.biokemije
specijalist medicinske biokemije i
laboratorijske medicine

Poštovana,

Vas, kao člana Udruge obvezuje primjena KU za djelatnost privatnog zdravstva, NN, 150/14.

U broju 06/2018. Časopisa „Privatna praksa u zdravstvu“ smo objavili tablicu maksimalnih iznosa primjerenih plaća radnika, zaposlenih kod članova Udruge, te ti iznosi za SSS i VŠS zaposlene radnike u MBL primarne razine zz iznose:

Za zdravstvenog radnika SSS: osnovica 5.584,19 kn (od 01/01/2019.god. sa uklj.3% uvećanja prema Sporazumu Vlade i sindikata RH) x 0,951 (koef.za SSS) + 8% za teže uvjete rada = 5.734,96 kn bruto 1./mj. + periodska povišica 0,5% za svaku godinu radnog staža kod Vas,

Za zdravstvenog radnika VŠS: osnovica 5.584,19 kn (od 01/01/2019.god. sa uklj.3% uvećanja prema Sporazumu Vlade i Sindikata RH) x 1,163 (koef.za VŠS) + 8% za teže uvjete rada = 7.019,33 kn bruto 1./mj. + periodska povišica 0,5% za svaku godinu radnog staža kod Vas,

Od 01/09/2019.god. osnovica se uvećava za daljnjih 2%, te plaća iznosi:

Za zdravstvenog radnika SSS: osnovica 5.695,87 kn (od 01/09/2019.god. sa uklj.2%

uvećanja prema Sporazumu Vlade i sindikata RH) $\times 0,951$ (koef.za SSS) + 8% za teže uvjete rada = 5.850,11 kn bruto 1./mj. + periodska povišica 0,5% za svaku godinu radnog staža kod Vas,

Za zdravstvenog radnika VŠS: osnovica 5.695,87 kn (od 01/09/2019.god. sa uklj.2% uvećanja prema Sporazumu Vlade i Sindikata RH) $\times 1,163$ (koef.za VŠS) + 8% za teže uvjete rada = 7.154,24 kn bruto 1./mj. + periodska povišica 0,5% za svaku godinu radnog staža kod Vas,

Iako, vezano uz plaću VŠS napominjem slijedeće: prema Odluci o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju zz, NN, 56/17....., koja propisuje kadrovski normativ za MBL u primarnoj zz, za standardni broj osiguranika/tim laboratorijske dijagnostike od 40.800 normativ je:

Radnici: 1 spec. med. biokemije ili mag.med. biokemije i 5 zdravstveno-laboratorijskih tehničara za puno radno vrijeme od 40 sati rada/tjedan (u sredstvima prihoda koja ostvari nositelj djelatnosti privatne laboratorijske prakse, za troškove za zaposlene, privatnik ostvari sredstva za navedeni broj i strukturu zdravstvenih radnika – razmjerno manje, ako ima na skrbi manji broj osiguranika od propisanog standarda/tim)

Za razliku od javnog sektora u kojem se plaća radnika utvrđuje prema zvanju i položaju, u privatnom sektoru, pa i vašem se plaća utvrđuje prema radnom mjestu.

Vi možete svojevolumno utvrditi radniku veća prava od navedenih/minimalnih prava radnika iz KU i Zakona o radu.

Napomena: kalkulacija prava radnika iz KU za djelatnost privatnog zdravstva je rađena prema elementima iz kalkulacije HZZO-a, za tim, kako je opisano u ovom izlaganju, pa slijedom toga Vi toliko dobijete sredstava HZZO-a, NE VIŠE (HZZO nije napravio rekalkulaciju sredstava za timove PZZ od 2013.god., kada je uveo novi model plaćanja za PZZ) !!

Prema KU za javno zdravstvo, od 28/03/2018.god., zdravstveni radnici SSS i VŠS u MBL primarne razine zz prema članku 55. i 58. KU, radnici dobivaju za teže uvjete rada 8 + 4% ili 12% (koje MBL ne dobije od HZZO-a). Mora se naglasiti, da je bazni koeficijent za izračun plaće zdravstvenog radnika SSS 0,951, a da je

za privatnu praksu – članove Udruge, prema našem KU koeficijent 1,027 (koeficijent 0,951 + 8 % za teže uvjete rada).

Plaća radnika prema KU za „javno“ zdravstvo ili KU za zdravstvo i zdravstveno osiguranje bi iznosila, od 01/01/2019.god.:

Za zdravstvenog radnika SSS: osnovica 5.584,19 kn (od 01/01/2019.god. sa uklj.3% uvećanja prema Sporazumu Vlade i Sindikata RH) $\times 0,951$ (koef.za SSS) + 12% za teže uvjete rada = 5.947,83 kn bruto 1./mj. + periodska povišica 0,5% za svaku godinu ukupnog r.s. (prama KU za javno zdr., ukupni r.s.),

Za zdravstvenog radnika VŠS: osnovica 5.584,19 kn (od 01/01/2019.god. sa uklj.3% uvećanja prema Sporazumu Vlade i Sindikata RH) $\times 1,163$ (koef.za VŠS) + 12% za teže uvjete rada = 7.273,74 kn bruto 1./mj. + periodska povišica 0,5% za svaku godinu radnog staža kod Vas,

Vi možete svojevolumno radniku utvrditi plaću prema mjerilima i kriterijima iz KU za „javno“ zdravstvo, te ukupni radni staž, na teret svojeg dohotka u MBL-u (manji dohodak, radi većih izdataka, koje ne „pokriva“ HZZO kroz kalkulaciju).

Vaš srdačno.

Mr.sc.Ante Gabrilo
Financijski savjetnik